

La perspectiva notarial sobre el Llibre sisè del Codi Civil de Catalunya

JOAN CARLES OLLÉ FAVARÓ
Degà del Col·legi de Notaris de Catalunya

L'elaboració d'un Llibre VI del Codi Civil de Catalunya és un mandat del Parlament de Catalunya. La Llei 29/2002, de 30 de Desembre, Primera Llei del Codi Civil de Catalunya, en el seu article 3 que en regula l'estructura, diu que el Llibre sisè serà el relatiu a obligacions i contractes, comprenent-hi els contractes especials i la contractació que afecta els consumidors.

Aquesta simple constatació hauria de ser suficient per exhaurir el debat que des d'alguns sectors s'ha encetat a Catalunya respecte de la necessitat o no de regular la matèria d'obligacions i contractes. D'altra part, l'argument que sovint s'utilitza per recolzar aquesta tesi de la innecessarietat, que no és altre que el de la futura aprovació d'un Codi Civil europeu, o simplement d'un codi europeu dels contractes, no és ni molt menys decisiu, ni la mesura que aquesta idea ha anat abandonant-se els darrers anys i essent substituïda per fórmules soft law, no vinculants, que cristal·litzen en regles opcionals, interpretatives, com els principis de dret de la Comissió Lando o els principis Unidroit.

Alhora també s'ha de fer una segona constatació: als juristes pràctics ens serà de gran ajut tenir al nostre abast una normativa el més completa possible, que doni solucions i continguts moderns i adients als problemes i a les formes contractuals actuals, com es el cas, per exemple, de tota la regulació sobre els contractes de consum, que ha estat objecte d'un gran impuls i desenvolupament en el si de la Unió Europea. En aquest sentit, s'ha de reconèixer que el Código Civil espanyol s'ha quedat en bona part endarrerit en la cabdal matèria d'obligacions i contractes.

Per tant, el debat s'ha de centrar més en com s'ha de confegir aquest Llibre VI, quin abast ha de tenir. La Sentència del Tribunal Constitucional de 28 de juny de 2010 ha fet una interpretació de l'article 129 de l'Estatut de Catalunya de 2006 que, sense entrar en més consideracions, deixa l'estat de la qüestió competencial en aquesta matèria, si fa no fa, com estava abans de la sentència. És sabuda la vaguetat de la reserva estatal de les bases de les obligacions contractuals, ex art. 149.1.8, i tot el debat que aquesta qüestió ha generat i generarà. Per tant, cal demanar al legislador català l'exercici de la competència i el compliment del mandat legal i alhora una certa prudència legislativa, donat el context polític actual.

Amb tot, es poden fer algunes consideracions aproximatives amb alguna certesa. Partint de la competència genèrica de desenvolupament del dret civil propi del mateix precepte constitucional, no hi ha dubte que es poden regular els quasi contractes i la responsabilitat extracontractual, que resten fora de la reserva estatal. I pel que fa a la distinta tipologia dels contractes, no hi hauria d'haver excessius problemes per legislar-hi, donada l'existència de força institucions pròpies en el dret positiu actual, ja sigui en el si del mateix Codi, en lleis especials, o en la Compilació, encara vigent en aquest punt, o bé resseguint el fil dels precedents històrics. Potser la regulació d'una normativa general sobre obligacions i contractes convindria, de moment, deixar-la ajornada.

El dret contractual, en definitiva, és objecte d'un ampli debat a tot Europa on, per una part, s'està generant tota aquesta legislació comunitària tova, no vinculant, però que no hi ha dubte que és la base d'una progressiva harmonització del dret contractual europeu, tot establint un seguit de principis generals o comuns, que de mica en mica es van imposant i generalitzant, i d'altra part, la majoria d'Estats ha obert un procés d'estudi de la revisió i modernització dels seus ordenaments que, en línies generals, podríem afirmar que el que tracten es d'anar incorporant aquestes pautes generals. Alemanya ha estat capdavantera en aquest procés amb la important modificació de 2002, però també França i recentment Espanya estan analitzant i debatent la revisió de la normativa sobre obligacions i contractes. En concret, el 2008, la Comisión General de Codificación va presentar una elaborada Propuesta de Modernización del Código Civil en materia de Obligaciones y Contratos, que actualment està encallada però que, per raons òbvies, a Catalunya, s'hauria de tenir molt en compte.

En definitiva, es al legislador català a qui li correspondrà prendre la decisió de l'abast i el ritme en el qual s'haurà de bastir el Llibre VI del Codi Civil de Catalunya. Tenim l'oportunitat d'enllestir un Llibre modern, innovador, que prengui en consideració i estigui a l'alçada de tot el que en aquest moment s'està cuinant a Europa, però sense que això comporti un trencament substancial amb tot allò que ha estat el gruix de la nostra tradició jurídica. No es tracta tampoc de canviar-ho tot de dalt a baix d'un dia per l'altre. Ens ho hauríem de pensar molt i molt abans de

capgirar les institucions bàsiques que han regulat secularment aquesta matèria a casa nostra, i que en la majoria dels casos estan fortament arrelades a la mentalitat de la nostra comunitat jurídica i, en general, de la nostra societat.

És ben cert que Jaume Balmes pensava amb fonament que l'escola jurídica catalana es caracteritzava de sempre pel caràcter obert i assimilatiu d'altres drets, però no es menys exacte, com han afirmat Lluís Figa i altres autors, que el dret català històric es un dret essencialment consuetudinari, basat en el costum i la pràctica jurídica. Les dues afirmacions són compatibles. De fet, els millors texts jurídics catalans son aquells que han encertat a conjuminar la nostra tradició jurídica amb l'evolució de la societat i la legislació dels països del nostre entorn. Es tracta, finalment, de trobar aquell punt dolç d'equilibri entre tradició i modernitat.